

פסחים כ

והבשר טמא.

שאלה: האי בשר דאיתכשר במאי?

דחיי	במה הוכשר הבשר?	
והא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מנין לדם קדשים שאינו מכשיר - שנאמר לֹא תֹאכְלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׂפֹךְ דָּמָם כִּמְיָם , דם שנשפך כמים - מכשיר, ושאינו נשפך כמים - אינו מכשיר.	דם	אפשרות 1
והא אמר רבי יוסי ברבי חנינא: משקי בית מטבחים לא דיין שהן דכן, אלא שאין מכשירין	משקי בית מטבחים	אפשרות 2
אימור דמהניא ליה חובת הקודש לאיפסולי גופיה, למימנא ביה ראשון ושני נמי? תיפשוט דבעי ריש לקיש: צריד של מנחות, מונין בו ראשון ושני או לא?	חובת הקודש	אפשרות 3
	כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים, והעבירה בנהר ושחטה, ועדיין משקה טופח עליה	אפשרות 4 - התשובה

נמצאת בפרש הכל טהור.

קושי: וניהדר פרש וניטמיה לבשר!

תירוץ 1: אמר רב אדא בר אהבה: בפרש עבה.

תירוץ 2: רב אשי אמר: אפילו תימא בפרש רכה, משום דהוי משקה סרוח.

תני תנא קמיה דרב ששת:

נוסח 1	דרגה	נוסח 2	דרגה	נוסח 3	דרגה
שרץ מטמא את המשקין	ראשון	שרץ מטמא את הכלי	ראשון	שרץ מטמא את המשקין	ראשון
ומשקין מטמאין את הכלי	שני (כשיטת ר' יהודה לפני מקשה מטמא כלי)	וכלי מטמא את האוכלין	שני	ומשקין מטמאין את הכלי	שני (כשיטת ר' יהודה לפני שחזר בו)
וכלי מטמא את האוכלין	שלישי (כר' עקיבא שיש שלישי בחולין)	והאוכלין מטמאין את המשקין	שלישי (כר' עקיבא)	וכלי מטמא את האוכלין	שלישי (כר' עקיבא)
והאוכלין מטמאין את המשקין	רביעי - לא מובן!				
ולמדנו שלש טומאות בשרץ	קשה! הני ארבעה הן!				

הסבר למה להעדיף נוסח 2 ולא נוסח 3: לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה, והדר ביה. וסימניך נזייתא.

תנן התם: **שרץ שנמצא בתנור - הפת שבתוכו שניה, מפני שהתנור תחלה.**

קושי: אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא: וניחזי להאי תנור כמאן דמלי טומאה דמי, ותיהוי האי פת ראשונה!

תירוץ: אמר ליה: לא סלקא דעתך, דתניא: **יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס -**

תלמוד לומר **לֹא אֵשׁ כְּתוּבָה וְסִמְיָךְ לִיה מִכָּל הָאֵשׁ -** אוכל מטמא מאויר כלי חרס, ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

סתירה ראשונה: רב חסדא רמי פיסחא אפיסחא ומשני;

הסתירה	על מה נחלקו - על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו לעצמה וזו לעצמה, ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת.	אמר רבי יוסי: אין הנדון דומה לראיה, כשהעידו רבותינו על מה העידו - אם על הבשר שנטמא בולד הטומאה ששורפין אותו עם הבשר שנטמא באב הטומאה - זה טמא וזה טמא. אם על השמן שנפסל בטבול יום, שמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת - זה פסול וזה טמא. אף אנו מודים בתרומה שנטמאת בולד הטומאה ששורפין אותה עם התרומה שנטמאת באב הטומאה, אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה, שמא יבא אליהו ויטהרם?
פתרון	רבי שמעון ואליבא דרבי יהושע	רבי יוסי ואליבא דרבי יהושע
חיזוק לפתרון	דתניא: ארבעה עשר שחל להיות בשבת	
	רבי מאיר	רבי שמעון
	מבערין את הכל מלפני השבת, ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות	לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על הטהורה ועל הטמאה שאין שורפין, על התלויה ועל הטהורה - ששורפין, על מה נחלקו - על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו בעצמה וזו בעצמה, ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת

קושי על הפתרון: והא מתניתין רבי יוסי היא!
תירוץ: הכי קאמר רבי יוסי לרבי מאיר: אפילו רבי שמעון ואליבא דרבי יהושע, דמיקל - כי מיקל בתלויה וטמאה, אבל בטהורה וטמאה - לא.

סתירה שנייה: רבי יוסי ברבי חנינא רמי תרומה אפיסחא ומשני;

הסתירה	על מה נחלקו - על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו לעצמה וזו לעצמה, ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת.	חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה, רבי אליעזר אומר: אם היתה מונחת במקום התורפה - יניחנה במקום המוצנע, ואם היתה מגולה - יכסנה. רבי יהושע אומר: אם היתה מונחת במקום המוצנע - יניחנה במקום התורפה, ואם היתה מכוסה - יגלנה. גרמא - אין בידים - לא!
פתרון	רבי שמעון אליבא דרבי יהושע	רבי יוסי אליבא דרבי יהושע
חיזוק לפתרון	ראה למעלה	

סתירה שלישית: רבי אלעזר רמי תרומה אתרומה ומשני;

הסתירה	חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה... רבי יהושע אומר: אם היתה מונחת במקום המוצנע - יניחנה במקום התורפה, ואם היתה מכוסה - יגלנה. גרמא - אין בידים - לא!	חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתיה חולין טמאין - מודה רבי אליעזר ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה - יציל. ואם לאו, רבי אליעזר אומר: תרד ותטמא, ואל יטמאנה ביד. רבי יהושע אומר: יטמאנה ביד!
פתרון	שאני התם דאיכא הפסד חולין.	
קושי על הפתרון	מתקיף לה רבא: מתניתין נמי איכא הפסד עצים!	
תירוץ	אמר ליה אבבי: להפסד מרובה - חששו, להפסד מועט - לא חששו	
חיזוק לתירוץ	ומנא תימרא דלהפסד מרובה חששו ולהפסד מועט לא חששו - דתניא: חבית של שמן תרומה שנשברה בגת העליונה, ובתחתונה חולין טמאין - מודה רבי אליעזר לרבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה - יציל, ואם לאו - תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד	
	קושי על המקור לחיזוק: מאי שנא שמן - דראוי להדליק, יין נמי ראוי לזילוף!	

ניסיון לתרץ ודחייתו : וכי תימא זילוף לאו מילתא היא - והאמר שמואל משום רבי חייא : שותין מלוג בסלע, ומזלפין מלוג בשתים!
תירוץ : בחדש.
קושי : והא ראוי לישנו!
תירוץ : אתי ביה לידי תקלה.
קושי : שמן נמי אתי ביה לידי תקלה!
תירוץ : דרמי ליה בכלי מאוס.
קושי : יין נמי רמי ליה בכלי מאוס!
תירוץ : לזילוף קא בעי ליה, בכלי מאוס רמי ליה?
עוד בנושא : ותקלה עצמה תנאי היא, דתניא : **חבית של יין של תרומה שנטמאת, בית שמאי אומרים: תשפך חבל, ובית הלל אומרים: תעשה זילוף. אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי: אני אכריע, בשדה - תשפך חבל, בבית - תעשה זילוף.**
נוסח אחר בדברי ר' ישמעאל בר' יוסי : איכא דאמרי : **בחדש - תשפך חבל, בישן - תעשה זילוף. אמרו לו: אין הכרעת שלישית מכרעת**

